

GOOD NEWS – BAD NEWS

Auteur: Bert Kok van Media Perspectives
Datum: 7 juli 2020

ANALYSE

Wat wil je eerst horen: het goede of het slechte nieuws?

De interesse en het vertrouwen in nieuws in Nederland is nog steeds hoog, bleek onlangs uit het [Digital News Report 2020](#). Nederland doet het goed, maar [wereldwijd](#) daalde het vertrouwen in nieuws. En wat misschien erger is: steeds meer mensen volgen het nieuws helemaal niet meer. Ze zijn vooral het negatieve nieuws beu. Tijd voor een nieuwe aanpak?

De nieuwsindustrie kent vele uitdagingen. Zo is de nieuwsconsumptie, vooral onder invloed van technologie, de laatste jaren [flink veranderd](#). Traditionele verdienmodellen van nieuwsuitgevers zijn [onder druk](#) komen te staan. Mensen blijken nauwelijks bereid om voor [nieuws te betalen](#). En dan zijn er ook nog politici als Trump die nieuwsorganisaties bestempelen als '[vijand van het volk](#)'. Maar is er nog een uitdaging die wellicht meer aandacht verdient: de nieuwscultuur op redacties.

Sensatiezucht

De nieuwsindustrie is er vaak van beschuldigd angst en sensatiezucht te gebruiken om de aandacht te vestigen op verhalen. "[If it bleeds, it leads](#)", zei de Amerikaanse journalist Eric Pooley eind jaren tachtig. Volgens hem hebben geweld en conflict prioriteit in nieuwsprogramma's om de kijkcijfers te verhogen. Ironisch genoeg, blijkt uit internationaal onderzoek, zeggen steeds meer mensen dat ze het nieuws niet meer volgen juist vanwege de nadruk op onheil en rampspoed.

Volgens [verschillende onderzoeken](#) mijden steeds meer mensen het nieuws omdat ze zich daardoor gestrest, negatief of hulpeloos voelen. Toegegeven, er was een [piek in de](#)

[nieuwsconsumptie](#) tijdens het begin van de COVID-19 pandemie. Nu blijkt dat mensen [weer beginnen af te haken](#). Dit is een punt van zorg om vele redenen. Zo zouden sommige nieuwsmijders vatbaarder zijn voor fake nieuws.

Ook zijn er mensen, zoals de Zwitserse auteur en zakenman Rolf Dobelli, die stopte met het nieuws omdat [het teveel stilstaat bij de uitzondering en niet bij de trend](#). Juist daarom zou je een verkeerd beeld van de werkelijkheid krijgen. In zijn boek '[Het nieuwsdieet](#)' legt de Zwitser uit waarom hij in 2010 radicaal is gestopt met het volgen van de actualiteit. "[Ik voel me rustiger en gelukkiger. En ik mis niks.](#)"

Negatief

Het beeld dat in de nieuwsmedia van de wereld opduikt, is vaak negatief. De Deense journalist [Ulrik Haagerup](#) (CEO van het [Constructive Institute](#)) zegt dat dit het gevolg is van de nieuwscultuur op redacties. Journalisten hebben volgen hem met de paplepel ingegoten gekregen dat slecht nieuws een goed verhaal maakt. Dat het doel van de journalistiek is om kritisch te zijn. En dat conflict de beste invalshoek is voor een verhaal.

Haagerup sprak vorig jaar op een conferentie van [23 persbureaus](#) in Lissabon die ik [bijwoonde](#). Hij schetste een ontluisterend beeld van de berichtgeving van de persbureaus. Die is vrijwel uitsluitend negatief, betoogde Haagerup. "De wereld volgens Reuters: je kunt beter thuis blijven", zei de Deen. "Niet fake nieuws is het probleem, nieuws is het probleem." Volgens Haagerup heeft fake nieuws een veel kleinere impact dan over het algemeen wordt aangenomen. Het is juist het negatieve beeld van de wereld in de media dat voor problemen zorgt, meent Haagerup. En dat beeld is ook in strijd met de realiteit.

Nieuwsberichten

Volgens Haagerup gaat het – in tegenstelling tot wat je op basis van nieuwsberichten zou denken – redelijk goed in de wereld. Er zijn de afgelopen decennia enorme stappen vooruit gemaakt als het gaat om levensverwachting, welvaart, vrede en veiligheid, vrijheid, kennis en mensenrechten. Toch denkt maar [1 op de 5 mensen](#) in de wereld dat het systeem van de samenleving waarin ze leven, werkt.

Dat beeld is in Nederland niet anders. Mensen zijn negatief over de staat van het land, terwijl het in werkelijkheid best goed met ons gaat. Ook in het boek '[Met ons gaat het goed](#)' wijt CBS-econoom Peter Hein van Mulligen dat negatieve beeld vooral aan de media. "Het zijn allemaal opvattingen over Nederland die niet op feiten maar op mythes berusten", blijkt uit het boek (fragment hieronder).

"Het negatieve oordeel over 'ons' baseren de meeste mensen op wat ze in de krant of op social media lezen of op tv zien. Niet zo gek, want slecht nieuws scoort beter dan goed nieuws. Ook voordat we dagelijks overspoeld werden met een lawine aan coronanieuws kon je dagelijks bezorgde berichten lezen over migranten die de criminaliteit doen exploderen, ons inkomen dat stagneert, de ongelijkheid die

toeneemt, de samenleving die verhuftert en hoe het een kwestie van tijd is tot de aarde onleefbaar wordt.”

Haagerup pleit met zijn Constructive Institute al jaren voor een nieuwe aanpak. Een nieuwe, toekomst- en oplossingsgerichte vorm van journalistiek. Die moet zich meer met 'morgen' dan het 'nu' en 'gisteren' bezighouden (zie afbeelding hieronder). Die aanpak slaat maar mondjesmaat aan bij journalisten. Er zijn vooraanstaande voorstanders, zoals [Guardian-hoofdredacteur Katharine Viner](#).

Constructive journalism – is about Tomorrow

	Breaking News	Investigative Journalism	Constructive Journalism
Time	Now	Yesterday	Tomorrow
Goal	Speed	Blame	Inspiration
Question	What?/When?	Who?/Why?	What now?/How?
Style	Dramatic	Critical	Curious
Role	Police	Judge	Facilitator
Focus	Drama & Conflict	Crooks & Victims	Solutions & Best Practice

In Nederland startte Hogeschool Windesheim in 2015 een lectoraat constructieve journalistiek. De Nederlandse journalistiek was niet erg positief. Het lectoraat werd weggezet als "[struisvogeljournalistiek](#)" en "[betonrot](#)". Ook Haagerup krijgt op de conferentie van persbureaus in Lissabon weinig bijval. Er is een bescheiden applausje na zijn presentatie. Voor de rest blijft het akelig stil. Geen van de aanwezigen durft een vraag te stellen.

Ook ik kom uit de journalistiek. En ook bij mij is het 'goed nieuws is geen nieuws' er flink ingeramd. Toch erger ik me steeds vaker aan het negatieve nieuws dat de media zo overheerst. En aan de overdrijving die in de media de boventoon voert en soms [het enige verdienmodel lijkt](#). Aan het gebrek aan nuance. Mijn partner is er al helemaal klaar mee. Zij mijdt het nieuws als de pest. Of COVID-19. Ik merk dat ze niet de enige is.

Nieuws mijden

Het aantal mensen in de wereld dat het nieuws mijdt, stijgt. In 2019 zei [32% het nieuws actief uit de weg te gaan](#). Mensen zeggen dat ze dat doen omdat het nieuws een negatief effect heeft op hun stemming (58%) of omdat ze zich er machteloos door voelen. Dat is een gevaarlijke ontwikkeling. Journalisten en nieuwsmedia kunnen daar iets tegen doen. Redactieteams zijn prima in staat om de inhoud van het nieuws te veranderen om het minder negatief te maken. Minder eigenzinnig, minder op selectieve feiten gebaseerd, minder op uitzonderingen en meer op trends. Minder overweldigend en met meer context.

Het goede nieuws is dat dit naar mijn overtuiging ook de business van mediabedrijven helpt. Journalisten moeten natuurlijk hun werk onafhankelijk en kritisch blijven doen. Maar willen hun verhalen relevant blijven, is een heroriëntatie niet zo slecht. Verhalen met een positievere insteek worden [meer gelezen](#) en mensen delen ze vaker. Of je dit nu 'constructieve' journalistiek noemt, vind ik niet zo belangrijk. De coronacrisis betekent ook voor de mediasector een '[reset](#)'. Een reset van de business van storytelling naar een meer positief geluid, is dan wellicht ook op z'n plaats.

Bert Kok
Projectmanager
Media Perspectives